

LIETUVOS RESPUBLIKOS
GELEŽINKELIO TRANSPORTO
K O D E K S A S

1996 m. birželio 4 d. Nr. I-1361
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Kodekso paskirtis

Lietuvos Respublikos geležinkelio transporto kodeksas reguliuoja santykius, kylančius iš keleivių, bagažo ir krovinių vežimo Lietuvos Respublikos geležinkelio transportu, nustato keleivių, krovinių siuntėjų (gavėjų) ir vežėjų teises, pareigas ir atsakomybę, reikalavimus geležinkelio įmonės specialistams, taip pat geležinkelio infrastruktūros objektų reikalavimus.

2 straipsnis. Geležinkelio transporto veiklą reguliuojantys teisės aktai

1. Geležinkelio transportas veikia pagal šį kodeksą, Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus bei Susisiekimo ministerijos teisės aktus.

2. Tarptautiniams keleivių ir bagažo, krovinių vežimams šis kodeksas taikomas tiek, kiek to nereglamentuoja dvišaliai ar daugiašaliai susitarimai dėl tarptautinio susisiekimo geležinkeliais, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika.

3 straipsnis. Kodekse vartojamos sąvokos

Šiame kodekse:

geležinkelio transportas – geležinkelio infrastruktūros ir riedmenų kompleksas, skirtas keleiviams ir kroviniams vežti;

geležinkelio infrastruktūra – visi geležinkelio keliai, statiniai, pastatai, pagrindinė įranga ir įrenginiai, būtini eismo organizavimui ir saugumui užtikrinti;

viešojo naudojimo geležinkeliai – Lietuvos valstybei nuosavybės teise priklausanti geležinkelio infrastruktūra, skirta visuomenės poreikiams vežti keleivius ir krovinius tenkinti;

privažiuojamieji geležinkelio keliai – geležinkelio keliai, skirti krovinių siuntėjui (gavėjui) aptarnauti, sujungti su viešojo naudojimo geležinkeliais;

geležinkelio valdytojas – Lietuvos Respublikos įmonė, teisėtu pagrindu prižiūrinti viešojo naudojimo geležinkelius ir teikianti su tuo susijusias paslaugas geležinkelio įmonėms;

geležinkelio įmonė – įmonė, kurios pagrindinė veikla yra keleivių ir (ar) krovinių vežimas viešojo naudojimo geležinkeliais su sąlyga, kad trauka užtikrinama nuosavomis ar nuomojamomis traukos priemonėmis;

geležinkelio transporto paslaugos – veikla, susijusi su keleivių ir krovinių vežimu viešojo naudojimo geležinkeliais;

traukinys – suformuotas ir sukabintas vagonų sąstatas su vienu ar keliais veikiančiais lokomotyvais, taip pat važiuojantys lokomotyvai ar kiti savaeigiai riedmenys, turintys atitinkamus signalus.

4 straipsnis. Lietuvos Respublikos geležinkelio transporto veiklos principai

Lietuvos Respublikos geležinkelio transporto veiklos principai:

- 1) viešojo naudojimo geležinkelių prieinamumas visoms geležinkelio įmonėms;
- 2) viešojo naudojimo geležinkelių funkcionavimo valstybės garantija;

- 3) sąžininga konkurencija su kitomis transporto šakomis;
- 4) geležinkelio įmonės savarankiškumas.

5 straipsnis. Geležinkelio transporto objektų nuosavybė

1. Viešojo naudojimo geležinkeliai yra Lietuvos Respublikos valstybės nuosavybė. Viešojo naudojimo geležinkeliai neprivatizuojami.
2. Kiti geležinkelio keliai, infrastruktūros objektai nuosavybės teise gali priklausyti Lietuvos valstybei, savivaldybėms, Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių fiziniams ir juridiniams asmenims.

ANTRASIS SKIRSNIS

VALSTYBINIS GELEŽINKELIO TRANSPORTO VEIKLOS REGLAMENTAVIMAS

6 straipsnis. Valstybinis valdymas

1. Geležinkelio transporto valstybinį valdymą vykdo Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos pavedimu Susisiekimo ministerija.
2. Susisiekimo ministerija, vykdydama valstybinį geležinkelio transporto valdymą:
 - 1) formuoja ir įgyvendina valstybės strategiją geležinkelių transporte;
 - 2) rengia viešojo naudojimo geležinkelių rekonstrukcijos ir plėtros programas, kontroliuoja jų įgyvendinimą;
 - 3) koordinuoja tarptautinius ryšius geležinkelio transporto srityje, pagal kompetenciją atstovauja Lietuvos Respublikai tarptautinėse organizacijose;
 - 4) organizuoja geležinkelio transporto eismo saugumo priežiūrą.
3. Susisiekimo ministerija pagal savo kompetenciją leidžia privalomus visiems fiziniams ir juridiniams asmenims teisės aktus geležinkelio transporto klausimais ir per pavaldžias institucijas kontroliuoja šių aktų vykdymą.

7 straipsnis. Valstybės sutartis su geležinkelio įmone dėl visuomenės aptarnavimo įsipareigojimų vykdymo

1. Visuomenės aptarnavimo įsipareigojimai – tai įsipareigojimai vežti keleivius ir teikti kitas visuomenei reikalingas paslaugas, kuriuos geležinkelio įmonė prisiima sau nenaudingomis sąlygomis.
2. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija valstybės vardu sudaro sutartį su geležinkelio įmone dėl visuomenės aptarnavimo įsipareigojimų vykdymo. Sutartyje nustatomi visuomenės aptarnavimo įsipareigojimai, investicijų ir finansavimo programos, kurių turi imtis geležinkelio įmonė, bei finansavimas, kurį skiria valstybė: dotacija, kompensacija už visuomeninio aptarnavimo įsipareigojimų vykdymą bei investicijos.

8 straipsnis. Geležinkelio įmonės atskirų veiklos rūšių finansinė apskaita

Geležinkelio įmonė, vykdanči visuomeninio aptarnavimo įsipareigojimus, teikianti geležinkelio transporto paslaugas bei eksploatuojanti infrastruktūrą, privalo tvarkyti atskirą apskaitą pagal nurodytas veiklos sritis. Valstybės dotacijas pervesti iš vienos veiklos srities į kitą yra draudžiama.

TREČIASIS SKIRSNIS

GELEŽINKELIO INFRASTRUKTŪRA

9 straipsnis. Geležinkelio stotis

1. Geležinkelio stotis yra geležinkelio infrastruktūros dalis. Ją sudaro kelių, pastatų, statinių ir įrenginių kompleksas, užimantis tam tikrą žemės sklypą ir skirtas traukiniams priimti, rūšiuoti, formuoti, praleisti ir išleisti, keleiviams, bagažo ar krovinių siuntėjams (gavėjams) aptarnauti.

2. Stočių klasifikacija ir reikalavimai nustatomi Techninio geležinkelių naudojimo nuostatuose, kuriuos tvirtina Susisiekimo ministerija.

10 straipsnis. Geležinkelio stoties pavadinimas

Kiekviena geležinkelio stotis turi pavadinimą. Stotčių pavadinimai suteikiami Vyriausybės nustatyta tvarka.

11 straipsnis. Susisiekimas su geležinkelio stotimi

1. Geležinkelio stotis turi turėti susisiekimą su miestu (gyvenvieta).
2. Statiniai ir įrenginiai geležinkelio stotyje turi būti išdėstyti taip, kad būtų saugu ir patogu keleiviams, taip pat patogu privažiuoti transportui.
3. Automobilių privažiavimo kelius, prie stoties esančias gatves tiesia, aikšteles kloja, rekonstruoja ir prižiūri vietos savivaldybės.
4. Transporto eismą į geležinkelio stotį ir iš jos organizuoja vietos savivaldybės.

12 straipsnis. Geležinkelio kelias

1. Geležinkelio kelias – tai inžinerinis statinys, kurį sudaro žemės sankasa, tiltai, viadukai, tuneliai, pralaidos, viršutinė kelio konstrukcija (balasto sluoksnis, pabėgiai, bėgiai, iešmai) ir įrenginiai.
2. Geležinkelio kelio vėžės plotis – tai atstumas tarp bėgių galvučių vidinių briaunų. Lietuvoje naudojamų geležinkelio kelių vėžės plotis yra 1520 mm, 1435 mm, 750 mm.

13 straipsnis. Elektros tiekimas, ryšiai, signalizacija

1. Geležinkelio elektros tiekimo sistemą sudaro transformatorinės pastotės, elektros tinklai, traukos pastotės, kontaktiniai tinklai.
2. Geležinkelio kelio susikirtimai su elektros tinklais, antžeminiais ir požeminiais vamzdiniais turi atitikti techninių norminių aktų reikalavimus.
3. Traukinių eismui organizuoti geležinkelio valdytojas ir geležinkelio įmonės naudoja telefono, telegrafo, radijo ir kompiuterių ryšius.
4. Darniam ir saugiam traukinių eismui ir manevravimui užtikrinti naudojami signalai, kuriuos geležinkelio personalas privalo besąlygiškai vykdyti.
5. Elektros pastotės, tinklai (kabeliai), ryšių ir signalizacijos tinklai (kabeliai) įrengiami geležinkelio apsaugos zonoje.

14 straipsnis. Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonos

1. Geležinkelio keliams, elektros tiekimo, ryšių ir signalizacijos įrenginiams yra nustatomos apsaugos zonos, kurios gali būti skirstomos į porūšius su skirtingu režimu.
2. Apsaugos zonų ribas, apribojimus šių zonų žemės naudotojams nustato Vyriausybė.

15 straipsnis. Pervažos ir perėjos

1. Pervaža – geležinkelio kelio susikirtimo su automobilių keliu viename lygyje vieta.
2. Vietose, kur valstybinės reikšmės automobilių keliai susikerta su geležinkelio keliais, turi būti įrengiamos reguliuojamos ar nereguliuojamos pervažos arba viadukai.
3. Vietose, kuriose pėsčiųjų srautai kerta geležinkelio kelius, įrengiamos perėjos.

16 straipsnis. Pervažų ir perėjų įrengimas ir priežiūra

1. Pervažos ar perėjos įrengiamos:
 - 1) tiesiant naują viešojo naudojimo geležinkelį. Jo sankirtoje su esamais valstybinės reikšmės automobilių keliais pervažos ar perėjos įrengiamos geležinkelio valdytojo lėšomis;

2) tiesiant naujus valstybinės reikšmės automobilių kelius. Jų sankirtoje su esamu geležinkelio keliu pervažos ar perėjos įrengiamos tuos kelius tiesiančių subjektų lėšomis.

2. Vietinės reikšmės automobilių kelių sankirtoje su viešojo naudojimo geležinkeliais pervažos ar perėjos gali būti įrengiamos ir prižiūrimos suinteresuotų fizinių ar juridinių asmenų susitarimu su geležinkelio valdytoju.

3. Leidimą įrengti pervažą ar perėją išduoda geležinkelio valdytojas, atsižvelgdamas į technines galimybes ir eismo saugumo reikalavimus.

4. Pervažos ir perėjos turi būti įrengtos pagal Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų reikalavimus.

5. Valstybinės reikšmės automobilių kelių sankirtoje su viešojo naudojimo geležinkeliais pervažas ir perėjas prižiūri geležinkelio valdytojas.

6. Suinteresuotų fizinių ar juridinių asmenų susitarimu su geležinkelio valdytoju esamos pervažos ar perėjos gali būti perkeltos į kitą vietą, uždarytos arba panaikintos. Pervažos ir perėjos perkeliamos suinteresuotojo asmens lėšomis.

17 straipsnis. Naujų viešojo naudojimo geležinkelių tiesimas

1. Pasiūlymus dėl naujų viešojo naudojimo geležinkelių tiesimo pateikia Susisiekimo ministerija, atsižvelgdama į naujų geležinkelių tiesimo pagrįstumą, numatomų darbų mastą, geležinkelio infrastruktūrai reikalingą žemę.

2. Sprendimą dėl naujų viešojo naudojimo geležinkelių tiesimo priima Vyriausybė.

3. Naujai tiesiamiems viešojo naudojimo geležinkeliams žemė suteikiama Žemės įstatymo nustatyta tvarka.

18 straipsnis. Privažiuojamieji geležinkelio keliai

1. Privažiuojamieji geležinkelio keliai gali priklausyti geležinkelio valdytojui bei kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims.

2. Privažiuojamųjų geležinkelio kelių tiesimas, rekonstravimas, jų prijungimas prie viešojo naudojimo geležinkelių ir su tuo susiję stočių plėtimo, modernizavimo ir statybos darbai atliekami užsakovo lėšomis.

3. Privažiuojamųjų geležinkelio kelių tiesimo, rekonstravimo, jų jungimo prie viešojo naudojimo geležinkelių ir jų priėmimo eksploatuoti tvarką nustato Susisiekimo ministerija.

4. Privažiuojamųjų geležinkelio kelių būklei, eksploatacijai, riedmenims ir juos aptarnaujančiam personalui taikomi atitinkami viešojo naudojimo geležinkelių reikalavimai. Jų laikymąsi kontroliuoja Valstybinė geležinkelių inspekcija.

5. Privažiuojamieji geležinkelio keliai, teritorija, krovimo barai, riedmenys turi būti laikomi techniškai tvarkingi, jų remontą savo lėšomis atlieka savininkas. Už eismo saugumą minėtose vietose atsako privažiuojamojo kelio savininkas.

6. Geležinkelio valdytojo ir privažiuojamojo geležinkelio kelio savininko santykiai reguliuojami tarpusavio sutartimi.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VIEŠOJO NAUDOJIMO GELEŽINKELIŲ EKSPLOATACIJA

19 straipsnis. Viešojo naudojimo geležinkelių eksploatacija

1. Viešojo naudojimo geležinkelių eksploatacija yra geležinkelio transporto funkcionavimą užtikrinanti veikla, apimanti geležinkelio priežiūrą ir plėtrą.

2. Viešojo naudojimo geležinkelių eksploataciją organizuoja geležinkelio valdytojas Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

3. Traukinių eismo organizavimo tvarką nustato Geležinkelių eismo taisyklės, kurias tvirtina Susisiekimo ministerija.

4. Viešojo naudojimo geležinkeliai dirba visą parą, poilsio ir švenčių dienomis.

20 straipsnis. Eismo saugumas

1. Geležinkelio valdytojas, geležinkelio įmonės savo veikloje privalo laikytis Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų, kitų saugų eismą reglamentuojančių taisyklių reikalavimų. Geležinkelio infrastruktūra, riedmenys turi atitikti minėtų teisės aktų reikalavimus.

2. Geležinkelio įmonė privalo besąlygiškai vykdyti teisėtus geležinkelio valdytojo reikalavimus, susijusius su eismo saugumu.

3. Svarbiausi viešojo naudojimo geležinkelių objektai yra saugomi. Saugomų objektų sąrašą ir apsaugos tvarką nustato Vyriausybė.

4. Eismo saugumo priežiūrą vykdo Valstybinė geležinkelių inspekcija, kurios reikalavimai yra privalomi visiems geležinkelio transporto darbuotojams.

21 straipsnis. Sugriežtintas režimas geležinkelio transporte

1. Geležinkelio transportas yra didesnio pavojaus objektas.

2. Geležinkelio transporte gali būti įvestas sugriežtintas režimas.

3. Sugriežtinto režimo įvedimo atvejus nustato ir režimo nuostatus tvirtina Vyriausybė.

4. Įvedus sugriežtintą režimą geležinkelio transporte, Vidaus reikalų ministerijos institucijos vykdo geležinkelio transporto apsaugą.

22 straipsnis. Geležinkelio valdytojo santykiai su geležinkelio įmonėmis

1. Kiekviena geležinkelio įmonė, atitinkanti Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų reikalavimus, įsigijusi Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytą licenciją, turi teisę naudotis viešojo naudojimo geležinkeliais.

2. Geležinkelio valdytojo ir geležinkelio įmonių santykiai, teisės, pareigos ir atsakomybė, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais, nustatomi tarpusavio sutartimi.

23 straipsnis. Riedmenys

1. Riedmenys – tai traukos priemonės, vagonai bei specialios paskirties mechanizmai.

2. Riedmenys gali priklausyti geležinkelio įmonei arba kitiems juridiniams ar fiziniams asmenims.

3. Kiekvienas riedmuo turi turėti techninį pasą, kuriame įrašomi svarbiausi techniniai ir eksploataciniai duomenys, ir turi būti įregistruotas Geležinkelio riedmenų ir konteinerių registre.

4. Visi riedmenys privalo turėti aiškius skiriamuosius ženklus: riedmenų savininko ženklą, numerį, taip pat gamybos lentelę su pagaminimo data ir vieta, remonto atlikimo data ir vieta. Be jų, nurodoma:

1) ant lokomotyvų ir variklinių vagonų – konstrukcinis greitis, serija, depo, kuriame riedmenys įregistruoti, pavadinimas, lentelės ir užrašai apie rezervuarų, kontrolinių prietaisų apžiūrą;

2) ant keleivinių ir variklinių vagonų – vietų skaičius, vagono klasė;

3) ant prekinių vagonų – kėlimo galia.

24 straipsnis. Geležinkelio riedmenų ir konteinerių registras

1. Lietuvos Respublikos geležinkelio riedmenų ir konteinerių registras steigiamas geležinkelio transporto veikloje naudojamiems riedmenims ir konteineriams registruoti bei informacijai apie juos kaupti.

2. Geležinkelio riedmenų ir konteinerių registrą pagal Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų reikalavimus tvarko Susisiekimo ministerija ar jos įgaliota institucija.

3. Geležinkelio riedmenų ir konteinerių registravimo, įrašomos į registrą informacijos reikalavimus ir prašymų bei pranešimų apie pasikeitimus pateikimo tvarką nustato Susisiekimo ministerija.

25 straipsnis. Konteineriai

1. Konteineriai – daugkartinio naudojimo standartinė tara kroviniams gabenti, užtikrinanti krovinių apsaugą ir pritaikyta mechanizuotai pakrauti ir iškrauti.

2. Konteineriai (universalūs ir specialios paskirties) gali priklausyti geležinkelio įmonei, kitiems juridiniams ar fiziniams asmenims.

3. Konteineriai privalo turėti skiriamuosius ženklus: numerį, savininko ženklą, pažymėtą kėlimo galią, remonto atlikimo vietą ir datą.

4. Visi konteineriai turi būti įregistruoti Lietuvos Respublikos geležinkelio riedmenų ir konteinerių registre.

26 straipsnis. Eismo kliūčių bei avarijos pasekmių likvidavimas

1. Geležinkelio valdytojas dėl oro sąlygų, blogos kelio techninės būklės, eismo ar stichinės nelaimės, taip pat vykdydamas kelio darbus gali laikinai apriboti ar uždaryti eismą geležinkelio kelyje.

2. Dėl avarijos, stichinės nelaimės, oro sąlygų ar kitų nenumatytų aplinkybių atsiradusias eismo kliūtis likviduoja geležinkelio valdytojas. Avarijos likvidavimo bei eismo atstatymo darbams Vyriausybė nustatyta tvarka gali paskirti gelbėjimo ir kitas tarnybas. Savivaldybės turi visokeriopai padėti likviduoti eismo kliūtį.

3. Įvykus avarijai ir užteršus aplinką, geležinkelio valdytojas privalo imtis skubių priemonių teršimui lokalizuoti ir neigiamoms pasekmėms aplinkai likviduoti.

4. Kai dėl avarijos ar stichinės nelaimės laikinai stabdomas geležinkelio eismas, geležinkelio valdytojas privalo organizuoti keleivių vežimą kitų rūšių transportu ir informuoti apie tai visuomenę.

27 straipsnis. Geležinkelio linijų, stočių uždarymas

1. Viešojo naudojimo geležinkelių linijos, stotys gali būti uždarytos tik Vyriausybės nutarimu.

2. Pasiūlymus geležinkelio linijai ar stotiai uždaryti gali teikti geležinkelio valdytojas, vietovės, kurioje yra geležinkelio linija ar stotis, savivaldybė. Teikime turi būti nurodytos uždarymo priežastys, teikiamų pasiūlymų ekonominis bei socialinis pagrindimas.

PENKTASIS SKIRSNIS GELEŽINKELIO TRANSPORTO SPECIALISTAI

28 straipsnis. Geležinkelio transporto specialistai

1. Geležinkelio transporto specialistai – asmenys, turintys kvalifikacinius reikalavimus atitinkantį teorinį ir praktinį pasirengimą ir priimti dirbti kvalifikuotus geležinkelininkų darbus.

2. Geležinkelio transporto specialistai turi:

1) užtikrinti saugų keleivių ir krovinių vežimą, krovinių ir geležinkelio įmonės turto apsaugą;

2) laikytis darbų saugos, priešgaisrinės apsaugos taisyklių, aplinkos apsaugos ir kitų reikalavimų;

3) visais atvejais, kai gresia pavojus žmonių sveikatai, gyvybei, aplinkos apsaugai ar eismo saugumui, imtis priemonių pavojui ar gedimui šalinti, pavojingai vietai ženklinti, traukiniams stabdyti.

3. Darbo santykius su geležinkelio transporto specialistais reglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.

29 straipsnis. Reikalavimai geležinkelio transporto specialistams

1. Dirbti geležinkelio transporto specialistais gali būti priimti asmenys, atitinkantys geležinkelio valdytojo arba geležinkelio įmonės patvirtintus kvalifikacinius reikalavimus, kuriuose turi būti nurodytas mokslo cenzas, specialių žinių lygis, darbo stažas tam tikroms pareigoms eiti.

2. Geležinkelio transporto specialistai turi būti periodiškai atestuojami geležinkelio valdytojo arba geležinkelio įmonės nustatyta tvarka.

30 straipsnis. Geležinkelio transporto specialistų sveikatos tikrinimas

1. Asmenys, norintys dirbti geležinkelio transporte, turi pasitikrinti sveikatą sveikatos priežiūros įstaigose ir pristatyti Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintos formos pažymėjimą.

2. Profesijų ir pareigų, dėl kurių įsidarbinant ir dirbant privaloma tikrintis sveikatą, sąrašus, sveikatos tikrinimo tvarką ir periodiškumą atskiroms specialistų kategorijoms nustato Vyriausybė.

3. Geležinkelio valdytojas, geležinkelio įmonės yra atsakingi už specialistų sveikatos tikrinimo periodiškumą ir už šio straipsnio 1 dalies nuostatos laikymąsi.

31 straipsnis. Geležinkelio transporto specialistų nušalinimas nuo darbo

1. Geležinkelio transporto specialistas nušalinamas nuo darbo, jei:

- 1) dėl jo kaltės nustatytu laiku nebuvo patikrinta, ar jis atitinka suteiktą kvalifikaciją;
- 2) dėl sveikatos būklės arba kitų priežasčių negali vykdyti savo pareigų, susijusių su geležinkelio transporto eismo saugumo užtikrinimu;
- 3) yra neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų.

2. Geležinkelio transporto specialistų nušalinimo nuo darbo tvarką nustato Susisiekimo ministerija, suderinusi su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS KELEIVIŲ IR BAGAŽO VEŽIMAS

32 straipsnis. Keleivių vežimas

1. Keleiviai vežami vietinio ir tarptautinio susisiekimo traukiniais. Šių traukinių kategorijas, vagonų klases nustato Keleivių ir bagažo vežimo taisyklės, kurias tvirtina Susisiekimo ministerija.

2. Vietinio susisiekimo traukiniams keleivių vežimo maksimalius tarifus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

3. Tarptautinio susisiekimo traukiniams keleivių vežimo tarifus nustato geležinkelio įmonė pagal dvišalių ar daugiašalių susitarimų dėl tarptautinio susisiekimo geležinkeliais nustatytą tvarką.

4. Lietuvos Respublikos įstatymai gali nustatyti vietinio susisiekimo keleivių vežimo lengvatas. Geležinkelio įmonė turi teisę nustatyti važiavimo lengvatas savo darbuotojams.

33 straipsnis. Keleivių vežimo sutartis

1. Asmuo, įsigydamas bilietą nustatyta tvarka, kartu sudaro sutartį su geležinkelio įmone ir įgyja keleivio teises biliete nurodytu galiojimo laiku važiuoti keleiviniu traukiniu iki biliete nurodytos stoties, o geležinkelio įmonė įsipareigoja saugiai ir laiku nuvežti keleivį ir jo bagažą.

2. Keleiviai ir bagažas vežami Keleivių ir bagažo vežimo taisyklių nustatyta tvarka. Šios taisyklės turi būti visose geležinkelio stotyse ir kiekvienas keleivis turi teisę su jomis susipažinti.

34 straipsnis. Keleivio teisės

1. Keleivis, įsigijęs bilietą, turi teisę užimti biliete nurodytą vietą. Jeigu dėl techninių kliūčių keleivis vežamas žemesnės klasės vagonė, geležinkelio įmonė grąžina bilietų kainos skirtumą.

2. Jei yra laisvų vietų, keleivis turi teisę pereiti į aukštesnės klasės vagoną arba važiuoti aukštesnės kategorijos traukiniu. Šiuo atveju jis moka bilietų kainų skirtumą.

3. Keleivis kelionės metu gali išlipti tarpinėse stotyse ir, kol galioja bilietas, su tuo pačiu bilietu tęsti kelionę kitu laiku ir kitu traukiniu.

4. Keleivis, nepasinaudojęs bilietu, turi teisę atsiimti pinigus Keleivių ir bagažo vežimo taisyklių nustatyta tvarka.

5. Keleivis turi teisę gauti paslaugas, atitinkančias vagono klasę ir traukinio kategoriją.

6. Keleivis turi ir kitas šiame kodekse numatytas teises. Dėl jų pažeidimo keleivis gali kreiptis į stoties ar traukinio viršininką.

35 straipsnis. Geležinkelio įmonės teisės

1. Geležinkelio įmonė turi teisę nevežti keleivių ar juos išlaipinti iš traukinio, jei jie neblaivūs, trikdo kitų keleivių ramybę ar kitaip pažeidžia viešąją tvarką.

2. Išlaipinant keleivį iš traukinio, geležinkelio įmonės pareigūnas surašo protokolą, kurio formą nustato Keleivių ir bagažo vežimo taisyklės.

3. Geležinkelio įmonės pareigūnai turi teisę tikrinti keleivių bilietus. Keleivis, važiuojas be bilieto ar su netinkamu bilietu, nustatyta tvarka moka baudą ir turi įsigyti bilietą kelionei.

36 straipsnis. Nešulys

1. Kiekvienas bilietas suteikia keleiviui teisę vežtis su savimi nemokamai iki 35 kg svorio nešulį, o vaikui – iki 15 kg svorio nešulį, kurie telpa tam skirtose vagono vietose.

2. Asmeninius daiktus ir nešulį saugo ir už juos atsako pats keleivis.

37 straipsnis. Bagažas

1. Bagažas gali būti lydimalis ir nelydimalis.

2. Lydimalis bagažas – tai keleivio bagažas, vežamas bagažo vagonu už nustatytą atlyginimą tuo pačiu traukiniu, kuriuo vyksta keleivis. Jeigu tame traukinyje bagažo vagonas perpildytas arba visai jo nėra, keleivinis bagažas siunčiamas sekančiu traukiniu.

3. Nelydimalis bagažas – tai fizinių ar juridinių asmenų bagažas, priimtas vežti pagal bagažo kvitą bagažo vagonais ir išduodamas galinėje stotyje bagažo kvite nurodytam gavėjui.

4. Bagažo, šunų, paukščių ir kitų smulkių naminių gyvūnų vežimo tvarką nustato Keleivių ir bagažo vežimo taisyklės.

5. Nuodingąsias, radioaktyviausias, sprogstamąsias medžiagas ir kitus daiktus, kurių sąrašas nurodytas Keleivių ir bagažo vežimo taisyklėse, bagažu vežti draudžiama.

SEPTINTASIS SKIRSNIS KROVINIŲ VEŽIMAS

38 straipsnis. Krovinių vežimo sutartys

1. Kroviniams vežti sudaromos organizacinė ir vežimo sutartys.

2. Organizacinė sutartis – tai rašytinis susitarimas tarp geležinkelio įmonės ir siuntėjo dėl riedmenų ir krovinių pateikimo bei krovinių pakrovimo tvarkos.

3. Krovinių vežimo sutartimi geležinkelio įmonė įsipareigoja nugabenti siuntėjo jam patikėtą krovinį į galinę stotį ir išduoti jį turinčiam teisę gauti krovinį asmeniui (gavėjui), o siuntėjas už krovinio vežimą įsipareigoja sumokėti geležinkelio įmonei sutartą atlyginimą.

4. Krovinių vežimo sutartis laikoma sudaryta nuo to momento, kai geležinkelio įmonė priėmė vežti krovinius kartu su įformintu važtaraščiu.

5. Organizacinės ir krovinio vežimo sutarčių sudarymo tvarką nustato Krovinių vežimo taisyklės, kurias tvirtina Susisiekimo ministerija.

39 straipsnis. Atsiskaitymų su geležinkelio įmone užtikrinimas

1. Geležinkelio įmonei pagal krovinių vežimo sutartį priklausantis atlyginimas užtikrinamas vežamu kroviniu.

2. Jeigu siuntėjas (gavėjas) neatsiskaito su geležinkelio įmone, geležinkelio įmonė turi teisę realizuoti krovinį šio kodekso 58 straipsnyje nustatyta tvarka.

40 straipsnis. Važtaraštis

1. Su kiekviena krovinių siunta siuntėjas privalo pateikti tinkamai užpildytą važtaraštį ir kitus dokumentus, numatytus Krovinių vežimo taisyklėse.

2. Važtaraščio blankais už nustatytą užmokestį aprūpina geležinkelio įmonė. Važtaraščio formą ir jo užpildymo tvarką nustato Krovinių vežimo taisyklės.

3. Važtaraštis tampa krovinių vežimo sutarties sudarymo ir jos turinio įrodymu uždėjus pradinės stoties antspaudą arba apskaitos mašinos spaudą.

41 straipsnis. Važtaraščio turinys

1. Važtaraštyje turi būti nurodyta:

- 1) pradinės stoties pavadinimas;
 - 2) krovinio siuntėjas, adresas, telefono ir fakso numeriai, krovinio siuntėjo ar jo atstovo pavardė ir parašas;
 - 3) krovinio pavadinimas, kodas;
 - 4) krovinio svoris;
 - 5) krovinio vienetų skaičius ir įpakavimo pobūdis bei būklė;
 - 6) vagono numeris;
 - 7) dokumentų, kurie numatyti Krovinių vežimo taisyklėse ir turi būti pridedami prie važtaraščio, sąrašas;
 - 8) ypatingos krovinio savybės ir vežimo sąlygos;
 - 9) galinės stoties pavadinimas;
 - 10) krovinio gavėjas, adresas, telefono ir fakso numeriai.
2. Važtaraštyje gali būti nurodyti ir kiti duomenys.

42 straipsnis. Krovinio pateikimas vežti

1. Krovinytis vežamas vagonė pagal vieną važtaraštį. Vežti pagal vieną važtaraštį taip pat galima pateikti:

- 1) nedalomus daiktus bei ypatingo dydžio daiktus, kuriems pakrauti reikia daugiau nei vieno vagono;
 - 2) krovinių siuntą, pakrautą į kelis vagonus, jeigu Krovinių vežimo taisyklės leidžia tai padaryti visame vežimo kelyje.
2. Krovinių siunta, pakrauta į kelis vagonus pagal vieną važtaraštį, negali būti išskaidyta.
3. Pagal vieną važtaraštį negalima pateikti vežti:
- 1) krovinių, kurių dalį krauna geležinkelio įmonė, o dalį – siuntėjas;
 - 2) krovinių, kuriuos vežti kartu su kitais krovinių draudžiama.
4. Krovinio pateikimo vežti tvarką nustato Krovinių vežimo taisyklės.

43 straipsnis. Kai kurių krovinių vežimo ypatingos sąlygos

1. Krovinių vežimo taisyklės gali nustatyti kai kurių krovinių vežimo ypatingas sąlygas. Atsižvelgiama į tai, kad:

- 1) geležinkelio riedmenis leidžiama vežti pateikus kompetentingos institucijos išvadą apie riedmenų tinkamumą eigai;

2) gyvulius ir žvėris leidžiama vežti, jei tai neprieštarauja veterinarijos taisyklėms, galiojančioms vežimo kelyje. Gyvuliai ir žvėrys turi būti vežami atskirame vagonė, juos turi lydėti siuntėjo atstovas ir jie negali būti paliekami stotyje.

2. Krovinių, kurie įtraukti į Vyriausybės patvirtintą pavojingų krovinių sąrašą, siuntėjas Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais atvejais privalo apdrausti geležinkelio įmonę vežėjo civilinės atsakomybės draudimu.

44 straipsnis. Krovinių būklė, įpakavimas ir žymėjimas

1. Krovinys, kurį dėl jo savybių įpakuoti yra būtina, turi būti siuntėjo įpakuotas taip, kad vežimo metu būtų apsaugotas nuo visiško ar dalinio sužalojimo ar pažeidimo, taip pat kad būtų apsaugoti nuo galimo sužalojimo asmenys, riedmenys bei kiti kroviniai.

2. Geležinkelio įmonė gali reikalauti, kad smulkių siuntų to paties tipo maži vienetai, kurių priėmimas vežti ir pakrovimas reikalauja daug laiko, būtų surišti ar supakuoti į didesnius vienetus.

3. Geležinkelio įmonė turi teisę atsisakyti vežti krovinį, jei siuntėjas atsisako įpakuoti krovinį arba įpakavimas neatitinka Krovinių vežimo taisyklių reikalavimų.

45 straipsnis. Krovinių pakrovimas

1. Krovinius, atsižvelgiant į organizacinės sutarties sąlygas, krauna geležinkelio įmonė arba siuntėjas. Kroviniai turi būti kraunami pagal Krovinių krovimo ir tvirtinimo taisykles, kurias tvirtina Susisiekimo ministerija.

2. Krovinys turi būti pakrautas neviršijant leidžiamų vagono pakrovimo normų. Vagonas turi būti uždarytas ir užplombuotas Krovinių vežimo taisyklių nustatyta tvarka.

3. Važtaraštyje turi būti nurodytas uždėtų plombų skaičius ir jų ženklai.

46 straipsnis. Krovinio tikrinimas

1. Geležinkelio įmonė turi teisę tikrinti, ar krovinys atitinka važtaraštyje pateiktus duomenis, taip pat ar laikomasi Krovinių vežimo ir Krovinių krovimo ir tvirtinimo taisyklių reikalavimų, jei krovinį krovė siuntėjas.

2. Apie numatomą krovinio tikrinimą turi būti pranešta siuntėjui arba gavėjui. Jei nustatytu laiku jie neatvyksta, krovinys tikrinamas jiems nedalyvaujant. Tikrinimo rezultatai įrašomi į važtaraštį.

3. Jei krovinys neatitinka važtaraštyje pateiktų duomenų arba nesilaikoma Krovinių vežimo ir Krovinių krovimo ir tvirtinimo taisyklių reikalavimų, tikrinimo ir su tuo susijusios išlaidos tenka krovinio siuntėjui, o geležinkelio įmonė turi teisę atsisakyti vežti tokį krovinį.

47 straipsnis. Krovinio svorio ir siuntos vienetų skaičiaus nustatymas

1. Krovinio svoris ar siuntos vienetų skaičius pradinėje ir galinėje stotyje turi būti tikrinamas tokiu pat metodu ir būdu. Krovinio svorio ar siuntos vienetų skaičiaus nustatymo tvarką reglamentuoja Krovinių vežimo taisyklės.

2. Krovinio svoris laikomas tinkamu, jeigu skirtumas tarp pradinėje stotyje nustatyto svorio ir svorio galinėje stotyje neviršija nuostolio (natūralaus sumažėjimo) normų, kurias tvirtina Vyriausybė, taip pat svarstyklių arba krovinio svėrimo tikslumo normų. Šios nuostolių, svarstyklių arba krovinio svėrimo tikslumo normos netaikomos šio kodekso 57 straipsnio 3 dalies 1–3 punktuose numatytais atvejais.

3. Matavimo priemonės turi būti tikrinamos ir tikrinimo rezultatai turi būti įforminami Vyriausybės nustatyta tvarka. Nepatikrintomis matavimo priemonėmis naudotis draudžiama.

48 straipsnis. Pakrovimo ribinės reikšmės viršijimas

1. Jeigu nustatoma, kad siuntėjo krauto vagono pakrovimo ribinė reikšmė viršyta, geležinkelio įmonė apie tai nedelsdama praneša krovinio siuntėjui (gavėjui), reikalaujama pateikti nurodymus dėl krovinio viršsvorio, ir:

- 1) pradinėje stotyje nepriima krovinio vežti;
- 2) tarpinėje stotyje šalina viršsvorį iš vagono.

2. Siuntėjas (gavėjas) ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos turi pateikti nurodymus dėl viršsvorio atsiėmimo ar išsiuntimo arba sudaryti sutartį su įmone dėl jo saugojimo.

3. Už krovinio viršsvorio iškrovimą ir saugojimą imamas geležinkelio įmonės nustatytas atlyginimas.

4. Jeigu nurodymai nepateikiami arba nesudaroma saugojimo sutartis, geležinkelio įmonė viršsvorio nesaugo ir neatsako už jo praradimą, trūkumą ar sužalojimą.

49 straipsnis. Vagonų ir konteinerių naudojimas

1. Siuntėjas (gavėjas) už geležinkelio įmonės pateiktų vagonų ar konteinerių naudojimą moka geležinkelio įmonės nustatytą atlyginimą.

2. Jeigu ne dėl geležinkelio įmonės kaltės vagonai ar konteineriai negali būti pateikti siuntėjui (gavėjui), siuntėjas (gavėjas) privalo mokėti geležinkelio įmonės nustatytą atlyginimą už vagonų ar konteinerių naudojimą. Gavėjas taip pat privalo atlyginti geležinkelio įmonei dėl to atsiradusias jo krovinių saugojimo išlaidas.

50 straipsnis. Krovinio pristatymo terminai

1. Krovinio pristatymo terminus nustato Krovinių vežimo taisyklės, jeigu siuntėjas ir geležinkelio įmonė nesusitaria kitaip.

2. Krovinio vežimo laikas pradedamas skaičiuoti nuo 24 valandos tos dienos, kurią krovinsys priimtas vežti.

51 straipsnis. Mokėjimas už krovinių vežimą ir kitas paslaugas

1. Už krovinių vežimą ir geležinkelio įmonės suteiktas kitas paslaugas imamas krovinių vežimo sutartyje numatytas atlyginimas. Krovinių vežimo tarifus nustato geležinkelio įmonė, jeigu Vyriausybė nenustato kitaip.

2. Geležinkelio įmonė krovinius savo reikmėms veža nemokamai.

3. Už krovinio vežimą moka siuntėjas ar jo įgaliotas asmuo, pateikdamas krovinį pradinėje stotyje.

4. Jeigu geležinkelio įmonė sutinka, už krovinio vežimą gali sumokėti ir gavėjas. Apie tai pažymima važtaraštyje.

5. Už krovinio pakrovimą, iškrovimą, papildomų pavedimų vykdymą, ekspedicijos ir kitas geležinkelio įmonės suteiktas paslaugas sumoka siuntėjas (gavėjas) ar jo įgaliotas asmuo.

6. Atsiskaitymų tvarką nustato Krovinių vežimo taisyklės.

52 straipsnis. Krovinio siuntėjo ir gavėjo papildomi pavedimai

1. Krovinio siuntėjas (gavėjas), jeigu tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams, gali duoti papildomus pavedimus geležinkelio įmonei:

- 1) sulaikyti krovinį kelyje;
- 2) sulaikyti krovinio išdavimą;
- 3) galinėje stotyje išduoti krovinį kitam, negu važtaraštyje nurodytas gavėjas, asmeniui;
- 4) išduoti krovinį kitoje, negu numatyta važtaraštyje, stotyje;
- 5) grąžinti krovinį į pradinę stotį, jei krovinsys nesulaikytas ar neareštuotas.

2. Siuntėjas turi teisę atsiimti krovinį pradinėje stotyje, kol krovinsys nėra išsiųstas, apmokėjęs su tuo susijusias geležinkelio įmonės išlaidas.

3. Krovinio siuntėjas praranda teisę duoti papildomus pavedimus geležinkelio įmonei, jeigu gavėjas priėmė važtaraštį ir krovinį.

4. Krovinio gavėjas gali duoti papildomus pavedimus, jei pagal vežimo sutartį jis privalo sumokėti vežimo išlaidas, taip pat jei važtaraštyje nurodyta, kad gavėjas turi teisę duoti papildomus pavedimus.

5. Jeigu gavėjas pavedė išduoti krovinį kitam asmeniui, tai tas asmuo neturi teisės pavesti atsiimti krovinį tretiesiems asmenims.

6. Krovinio siuntėjo ir gavėjo papildomi pavedimai negali sąlygoti krovinio siuntos padalijimo.

53 straipsnis. Papildomų pavedimų pateikimo forma

Papildomi krovinio siuntėjo ar gavėjo pavedimai geležinkelio įmonei turi būti pateikiami raštu Krovinių vežimo taisyklių nustatyta tvarka. Papildomi pavedimai, pateikti kita forma, negalioja.

54 straipsnis. Atsisakymas atlikti papildomus pavedimus

1. Geležinkelio įmonė gali atsisakyti atlikti papildomus pavedimus, jei:

1) pavedimas pavėluotai pasiekia stotį, privalančią jį atlikti;

2) pavedimo atlikimas prieštarauja geležinkelio transporto teisės aktams arba galėtų sutrikdyti normalią geležinkelio transporto veiklą;

3) pavedimo atlikimas prieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams;

4) krovinio vertė mažesnė už visas krovinio tenkančias vežimo iki naujos galinės stoties išlaidas, išskyrus atvejus, kai krovinio siuntėjas arba gavėjas apmoka šias išlaidas ar garantuoja jų apmokėjimą;

5) jei dar neįvykdytas ir neatšauktas anksčiau gautas siuntėjo (gavėjo) papildomas pavedimas.

2. Jeigu geležinkelio įmonė negali įvykdyti papildomų siuntėjo ar gavėjo pavedimų, apie tai praneša pavedimą davusiam asmeniui.

55 straipsnis. Kliūtys vežimo metu

1. Geležinkelio įmonė apie kliūtis vežimo metu praneša krovinio siuntėjui arba gavėjui ir pareikalauja iš jų papildomų nurodymų.

2. Siuntėjas (gavėjas), gavęs pranešimą apie kliūtis vežimo metu ir jų priežastis, savo nurodymus dėl gavėjo ar galinės stoties keitimo privalo įrašyti į važtaraštį kartu su geležinkelio įmone arba įgalioti tai padaryti geležinkelio įmonę.

3. Jeigu siuntėjas (gavėjas), gavęs pranešimą apie kliūtis vežimo metu, per geležinkelio įmonės nurodytą terminą krovinį sulaikiusiai stotiai nepateikia nurodymų, kuriuos galima atlikti, geležinkelio įmonė krovinį veža optimaliausiu maršrutu. Šiuo atveju geležinkelio įmonė vadovaujasi pristatymo terminais, atitinkančiais faktišką vežimo kelią, ir turi teisę imti atlyginimą už faktišką vežimo kelią bei vagonų naudojimą.

4. Jeigu kliūtys atsirado dėl geležinkelio įmonės kaltės, papildomos išlaidos, susijusios su krovinio pristatymu, tenka įmonei. Šiuo atveju geležinkelio įmonė nuo atsakomybės už vežimo termino praleidimą, numatytos šio kodekso 63 straipsnyje, neatleidžiama.

5. Jei vežimo metu atsiradusi kliūtis pašalinta iki siuntėjo nurodymų gavimo, krovinys siunčiamas į galinę stotį ir apie tai informuojamas krovinio siuntėjas.

56 straipsnis. Informavimas apie krovinio pristatymą

1. Geležinkelio įmonė privalo informuoti gavėją apie jo vardu gautą krovinį Krovinių vežimo taisyklių arba geležinkelio įmonės sutarties su gavėju nustatyta tvarka. Krovinys laikomas pristatytu nuo informavimo momento.

2. Jei krovinio gavėjas per 24 valandas nuo pranešimo apie jo vardu gautą krovinį jo neatsiima, moka geležinkelio įmonės nustatytą atlyginimą už krovinio saugojimą ir vagonų naudojimą.

57 straipsnis. Krovinio išdavimas

1. Galinėje stotyje geležinkelio įmonė privalo gavėjui išduoti važtaraštį ir krovinį. Jei siuntėjas nesumokėjo krovinio vežimo sutartyje numatyto atlyginimo bei atlyginimo už geležinkelio įmonės suteiktas kitas paslaugas, krovinyms gavėjui išduodamas tik atsiskaičius su geležinkelio įmone.

2. Galinėje stotyje geležinkelio įmonei draudžiama išduoti krovinius, kol įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka jų nepatikrino tam įgaliotos valstybės institucijos. Geležinkelio įmonės išlaidas, susijusias su tokiu tikrinimu ir susidariusias ne dėl geležinkelio įmonės kaltės, apmoka krovinio gavėjas.

3. Galinėje stotyje, prieš išduodama krovinį, geležinkelio įmonė privalo patikrinti krovinio svorį, vienetų skaičių ir būklę, jeigu:

1) krovinyms atvežtas netvarkingu vagonu, taip pat vagonu su pažeistomis ar ne pradinės stoties plombomis;

2) krovinyms atvežtas neplombuotais vagonais su trūkumo, gedimo ar sužalojimo požymiais, jei šiuos požymius galima nustatyti vizualiai;

3) nesilaikyta greitai gendančių krovinių pristatymo terminų ar temperatūros režimo refrižeratoriniuose vagonuose;

4) krovinį iškrovė geležinkelio įmonė.

4. Krovinio gavėjas gali atsisakyti priimti krovinį, kol nebus patenkintas jo reikalavimas patikrinti krovinį. Jeigu krovinio praradimas, trūkumas ar sužalojimas tikrinimo metu nenustatytas, su tikrinimu susijusias geležinkelio įmonės išlaidas apmoka šio tikrinimo reikalavęs asmuo.

5. Gavėjas krovinio gavimą patvirtina parašu važtaraštyje.

6. Kroviniai išduodami Krovinių vežimo taisyklių nustatyta tvarka.

58 straipsnis. Padariniai, jeigu laiku neatsiimamas krovinyms

1. Jeigu krovinio gavėjas per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie jo vardu gautą krovinį neatsiima jo ir neduoda pavedimų geležinkelio įmonei ar nesudaro sutarties dėl krovinio saugojimo, geležinkelio įmonė turi teisę gavėjo sąskaita iškrauti krovinį ir jį saugoti.

2. Jeigu krovinio gavėjo nerandama, geležinkelio įmonė apie tai informuoja siuntėją. Per 10 darbo dienų negavusi atsakymo, geležinkelio įmonė turi teisę iškrauti krovinį ir jį saugoti.

3. Krovinių iškrovimo tvarką ir saugojimo laiką nustato Krovinių vežimo taisyklės.

4. Jeigu per krovinio saugojimo laiką krovinyms neatsiimamas, geležinkelio įmonė turi teisę jį realizuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Gautos lėšos, atskaičius geležinkelio įmonei priklausantį atlyginimą, pervedamos į depozitinę geležinkelio įmonės sąskaitą ir krovinio siuntėjas (gavėjas) per vienerius metus gali jas atsiimti. Šito nepadarius, lėšos pereina į valstybės biudžetą.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS GELEŽINKELIO ĮMONĖS, KELEIVIŲ, KROVINIŲ SIUNTĖJŲ IR GAVĖJŲ ATSAKOMYBĖ

59 straipsnis. Geležinkelio įmonės, keleivių, krovinių siuntėjų ir gavėjų atsakomybės atsiradimo pagrindai

1. Geležinkelio įmonė, keleiviai, krovinių siuntėjai ir gavėjai atsako už keleivių ir bagažo, krovinių vežimo ir organizacinių sutarčių pažeidimą.

2. Geležinkelio įmonės, keleivių, krovinių siuntėjų ir gavėjų susitarimai dėl šiame kodekse numatytų atsakomybės tvarkos ir dydžio pakeitimo yra negaliojantys.

60 straipsnis. Geležinkelio įmonės atsakomybė už krovinio ar bagažo praradimą, trūkumą ar sužalojimą

1. Geležinkelio įmonė visiškai atsako už priimto vežti krovinio ir bagažo praradimą, trūkumą ir sužalojimą nuo jų priėmimo vežti iki atidavimo gavėjui arba perdavimo nustatyta tvarka kitam jo įgaliotam asmeniui, jeigu neįrodo, kad krovinio ar bagažo praradimas, trūkumas ar sužalojimas kilo ne dėl jos kaltės.

2. Kroviny s laikomas prarastu, jeigu geležinkelio įmonė, pasibaigus vežimo terminui, per 30 dienų negali perduoti gavėjui pagal vieną važtaraštį vežto krovinio.

3. Bagažas laikomas prarastu, jeigu geležinkelio įmonė per 30 dienų nuo bagažo priėmimo vežti dienos negali perduoti jo keleiviui ar bagažo kvite gavėju nurodytam asmeniui.

4. Krovinio ar bagažo trūkumas – kai geležinkelio įmonė paskirties punkte neperduoda gavėjui pagal vieną vežimo dokumentą vežto krovinio ar bagažo dalies.

5. Krovinio ar bagažo sužalojimas – tai toks krovinio ar bagažo kokybės pablogėjimas, kai jo negalima panaudoti pagal paskirtį, taip pat kai yra sumažėję krovinio ar bagažo naudojimo efektyvumas ar prekinė vertė.

61 straipsnis. Atvejai, kai geležinkelio įmonė neatsako už krovinio ir bagažo praradimą, trūkumą ar sužalojimą

Geležinkelio įmonė neatsako už krovinio praradimą, trūkumą ar sužalojimą (jeigu krovinio siuntėjas ar gavėjas neįrodys priešingai), jeigu:

- 1) tai įvyko dėl krovinio siuntėjo (gavėjo) kaltės;
- 2) tai įvyko dėl ypatingų natūralių vežamo krovinio ar bagažo savybių;
- 3) tai įvyko dėl taros ar įpakavimo trūkumų, kurių nebuvo galima pastebėti priimant krovinį ar bagažą vežti, jei nėra jų sužalojimo kelyje požymių;
- 4) krovinio ar bagažo trūkumas neviršija šio kodekso 47 straipsnio 2 dalyje numatytų nuostolių (natūralaus sumažėjimo), svarstyklių arba krovinio svėrimo tikslumo normų ir kroviny s ar bagažas atvežtas tvarkingu vagonu (konteineriu) su nepažeistomis siuntėjo plombomis;
- 5) kroviny s atvežtas tvarkingais atvira isiais vagonais, jis nebuvo pakeliui perkrautas ir turi tvarkingą apsauginį ženkl inimą bei tvarkingai sutvirtintas;
- 6) kroviny s atvežtas lyd imas siuntėjo ar gavėjo palydovo;
- 7) tai įvyko dėl gaivalinės nelaimės.

62 straipsnis. Geležinkelio įmonės atsakomybės už krovinio ar bagažo praradimą, trūkumą ar sužalojimą dydis

1. Už žalą, padarytą vežant krovinį ar bagažą, geležinkelio įmonė atsako:

- 1) krovinį ar bagažą praradus arba esant jo trūkumui, – prarasto arba trūkstamo krovinio ar bagažo vertės dydžiu;
- 2) krovinį ar bagažą sužalojus, – sumos, kuria sumažėjo jo vertė, dydžiu;
- 3) praradus krovinį ar bagažą, perduotą vežti pareiškiant jo vertę, – pareikštosios krovinio ar bagažo vertės dydžiu. Jeigu geležinkelio įmonė įrodo, kad tikroji krovinio ar bagažo vertė yra mažesnė už pareikštąją vertę, – tikrosios jo vertės dydžiu.

2. Jeigu dėl sužalojimo, už kurį geležinkelio įmonė atsako, krovinio ar bagažo kokybė pasikeitė tiek, kad jo nebegalima naudoti pagal tiesioginę paskirtį, krovinio ar bagažo gavėjas turi teisę jo atsisakyti ir pareikalauti atlyginti kaip už jo praradimą.

3. Jeigu kroviny s ar bagažas, už kurio praradimą ar trūkumą geležinkelio įmonė sumokėjo atitinkamą atlyginimą, vėliau surandamas, gavėjas (siuntėjas) per vienerius metus turi teisę pareikalauti, kad tas kroviny s ar bagažas būtų jam išduotas. Šiuo atveju jis turi grąžinti geležinkelio

įmonei atlyginimą, gautą už krovinio praradimą ar trūkumą, tačiau turi teisę išreikalauti iš geležinkelio įmonės nuostolius, padarytus jam dėl pavėluoto krovinio ar bagažo pristatymo šio kodekso 63 straipsnyje nustatyta tvarka.

4. Geležinkelio įmonė, atlygindama siuntėjui ar gavėjui padarytą žalą, kartu grąžina jam ir to krovinio ar bagažo vežimo atlyginimą, taip pat atlygina kitas su vežimu susijusias išlaidas.

63 straipsnis. Geležinkelio įmonės atsakomybė už vežimo termino praleidimą

1. Geležinkelio įmonė atsako už krovinio ar bagažo vežimo termino, numatyto vežimo sutartyje, praleidimą, jeigu neįrodo, kad terminas praleistas ne dėl jos kaltės.

2. Geležinkelio įmonė, pavėluotai pristačiusi krovinį ar bagažą, atlygina dėl to atsiradusius nuostolius, bet ne daugiau kaip triguba vežimo atlyginimo dydžio suma.

64 straipsnis. Geležinkelio įmonės atsakomybė už prarastus ar sužalotus krovinio siuntėjo (gavėjo) riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą

1. Geležinkelio įmonė, praradusi krovinio siuntėjo (gavėjo) riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą, šio siuntėjo (gavėjo) reikalavimu privalo perduoti jo nuosavybėn savo riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą. Jeigu geležinkelio įmonė tokių riedmenų, konteinerių ar nuimamosios įrangos neturi, ji krovinio siuntėjui (gavėjui) sumoka prarastųjų riedmenų ar konteinerių penkeriopos vertės dydžio atlyginimą.

2. Geležinkelio įmonė, sužalojusi krovinio siuntėjo (gavėjo) riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą, turi juos suremontuoti.

3. Geležinkelio įmonės sužalotus riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą gali susiremontuoti krovinio siuntėjas (gavėjas). Šiuo atveju geležinkelio įmonė atlygina jam remonto išlaidas ir sumoka sužalotų riedmenų, konteinerių ar nuimamosios įrangos vertės dydžio baudą.

65 straipsnis. Geležinkelio įmonės atsakomybė už vežimo priemonių nepateikimą

Geležinkelio įmonė, dėl savo kaltės organizacinėje sutartyje numatytu laiku nepateikusi krovinio siuntėjui toje pačioje sutartyje nurodytų vežimo priemonių, pateikia šias priemones ir atlygina dėl to atsiradusius nuostolius, bet ne daugiau kaip triguba atlyginimo už vežimo priemonių naudojimą dydžio suma.

66 straipsnis. Keleivių, krovinių siuntėjų ir gavėjų atsakomybė

Keleiviai, krovinių siuntėjai ir gavėjai Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti žalą, padarytą dėl jų kaltės geležinkelio įmonei arba kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims.

67 straipsnis. Keleivių, krovinių siuntėjų (gavėjų) atsakomybė už netikslų, klaidingų, taip pat ne visų reikalingų duomenų pateikimą vežimo dokumentuose

Keleiviai, krovinių siuntėjai (gavėjai), vežimo dokumentuose pateikę netikslius, klaidingus, taip pat ne visus reikalingus duomenis, atlygina geležinkelio įmonei dėl to atsiradusius nuostolius.

68 straipsnis. Krovinių siuntėjų atsakomybė už užsakytų vežimo priemonių atsisakymą

Krovinių siuntėjai, atsisakę organizacine sutartimi užsakytų vežimo priemonių, atlygina geležinkelio įmonei dėl to atsiradusius nuostolius, bet ne daugiau kaip triguba atlyginimo už vežimo priemonių naudojimą dydžio suma.

69 straipsnis. Krovinių siuntėjų (gavėjų) atsakomybė už prarastus ar sužalotus geležinkelio įmonės riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą

1. Krovinių siuntėjai (gavėjai), praradę geležinkelio įmonės riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą, sumoka prarastųjų riedmenų, konteinerių ar nuimamosios įrangos penkeriopos vertės dydžio atlyginimą.

2. Krovinių siuntėjai (gavėjai), sužaloję geležinkelio įmonės riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą, turi juos suremontuoti.

3. Krovinių siuntėjų (gavėjų) sužalotus riedmenis, konteinerius ar nuimamąją įrangą gali susiremontuoti ir geležinkelio įmonė. Šiuo atveju siuntėjas (gavėjas) geležinkelio įmonei atlygina remonto išlaidas ir sumoka sužalotų riedmenų, konteinerių ar nuimamosios įrangos vertės dydžio baudą.

70 straipsnis. Krovinių siuntėjų (gavėjų) atsakomybė, jeigu ne laiku atsiskaito už vežimą, naudojimąsi geležinkelio įmonės riedmenimis ar konteineriais

Krovinių siuntėjai (gavėjai), nustatytais terminais neatsiskaitę už vežimą ir su tuo susijusias paslaugas, naudojimąsi geležinkelio riedmenimis ar konteineriais, moka geležinkelio įmonei Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyto dydžio delspinigius, skaičiuojant nuo laiku nesumokėtos sumos už kiekvieną uždelstą dieną.

71 straipsnis. Atsakomybė už geležinkelio transporto taisyklių pažeidimą

Eismo saugumo, krovinių vežimo ir kitų geležinkelio transporto taisyklių pažeidimas, jeigu už tai nenumatyta baudžiamoji atsakomybė, taip pat keleivio važiavimas be bilieto užtraukia atsakomybę pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą.

72 straipsnis. Pretenzijos ir ieškiniai dėl vežimo

1. Ieškiniai dėl reikalavimų, kylančių iš vežimo sutarties, pareiškiami teismui. Ieškovas iki ieškinio pareiškimo gali pateikti pretenziją geležinkelio įmonei.

2. Geležinkelio įmonė privalo pareikštą pretenziją išnagrinėti ir raštu pranešti pareiškėjui apie jos patenkinimą ar atsisakymą ją patenkinti per 3 mėnesius nuo pretenzijos gavimo dienos. Jeigu per tą laiką atsakymas į pretenziją negautas, laikoma, kad geležinkelio įmonė jos nepatenkino. Atsisakius patenkinti pretenziją arba patenkinus ją iš dalies, pareiškėjui grąžinami pretenziją pagrindžiantys dokumentai.

3. Ieškiniai, kylantys iš vežimo, gali būti pareiškiami per vienerius metus nuo dienos, kai ieškovas sužinojo ar turėjo sužinoti apie savo teisių pažeidimą. Pretenzijos pareiškimas pratęsia ieškininės senaties terminą trims mėnesiams.

73 straipsnis. Fiziniai ir juridiniai asmenys, turintys teisę reikšti pretenziją ir ieškinį

Teisę reikšti pretenziją ir ieškinį turi:

1) bagažo kvite nurodytas asmuo – praradus bagažą, trūkstant jo dalies, jį sužalojus ar pavėluotai pristačius;

2) krovinio siuntėjas arba gavėjas, taip pat jų įgalioti asmenys, pateikę krovinio vežimo dokumento originalą, kai krovinytis prarastas, trūksta jo dalies ar krovinytis sužalotas arba pristatytas pavėluotai, taip pat kitus dokumentus, patvirtinančius pretenzijos ar ieškinio pagrįstumą.

74 straipsnis. Aplinkybių, kurios gali būti geležinkelio įmonės, keleivių, krovinių siuntėjų (gavėjų) atsakomybės pagrindas, patvirtinimas

1. Aplinkybės, kurios gali būti geležinkelio įmonės, keleivių, krovinių siuntėjų (gavėjų) atsakomybės pagrindas, patvirtinamos aktais arba kitais įrodymais.

2. Už aktų surašymą yra atsakinga geležinkelio įmonė. Aktų formą ir jų surašymo tvarką nustato Keleivių ir bagažo, Krovinių vežimo taisyklės.

3. Geležinkelio įmonė surašo aktus, kai:

1) nesutampa faktinis krovinio ar bagažo pavadinimas, svoris (masė) ar vienetų skaičius su dokumentų vežimo duomenimis;

2) krovinys ar bagažas rastas sužalotas, taip pat atvežtas netvarkingu vagonu (konteineriu) ar atviraisiais riedmenimis, ar su pažeistomis siuntėjo plombomis, pažeistu apsauginiu ženkliniu arba yra netvarkingai sutvirtintas;

3) trūksta krovinio ar bagažo dalies;

4) krovinys ar bagažas rastas be dokumentų arba dokumentai rasti be krovinio ar bagažo;

5) geležinkelio įmonei grąžinamas prarastas krovinys ar bagažas;

6) kitais Keleivių ir bagažo, Krovinių vežimo taisyklių numatytais atvejais.

4. Aktus privalo surašyti geležinkelio įmonė, nesvarbu, ar ji pati pastebėjo šio straipsnio 3 dalyje nurodytas aplinkybes, ar jas nurodė krovinio ar bagažo siuntėjas arba gavėjas.

5. Krovinio siuntėjai ir gavėjai, taip pat keleiviai, nesutinkantys su aktu, turi teisę pakviesti tyrimui atlikti ekspertus bei atitinkamus specialistus, taip pat ginčyti tokius aktus teismine tvarka.

6. Reiškiant pretenziją ar ieškinį dėl krovinio praradimo, trūkumo ar sužalojimo, turi būti pateiktas dokumento, įrodančio išsiųsto krovinio kiekį ir vertę, originalas.

DEVINTASIS SKIRSNIS APLINKOSAUGOS REIKALAVIMAI

75 straipsnis. Aplinkosaugos reikalavimai

1. Geležinkelio valdytojas ir geležinkelio įmonės savo veikloje privalo laikytis aplinkos apsaugos įstatymų reikalavimų.

2. Susisiekimo ministerija, nustatydamą geležinkelio kelių, kitų infrastruktūros objektų, riedmenų eksploatavimo, keleivių ir bagažo, taip pat krovinių vežimo normatyvus, privalo atsižvelgti į aplinkosaugos reikalavimus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS
